

هوشیاری تیم ایران در برابر «فهرست مطالبات» آمریکا

یادداشت
مهدی خانعلی‌زاده
پژوهشگر روابط بین الملل

با اعلام رسمی مقامات کشور عمان و تأیید سخنگوی وزارت امور خارجه کشورمان، جلسه مذاکره غیرمستقیم که قرار بود دیروز - شنبه - درم میان تیم ایرانی و آمریکایی برگزار شود، به روزها و هفته‌های آتی موکول شد؛ رویدادی که برخی اخبار، رویکرد دقیق و فنی تیم دیپلماتیک کشورمان در پیگیری مسائل مرتبط با «فهرست مطالبات» را مرتبط با آن ارزیابی می‌کنند.

برای تحلیل فنی‌ترین رویداد، باید اندکی به عقب رفت و به حواشی سفر استیو ویتکاف، «فرستاده ویژه رئیس جمهور آمریکا در امور غرب آسیا به روسیه و دیدار با ولادیمیر پوتین پرداخت. در این سفر که دقیقاً یک روز قبل از حضور ویتکاف در عمان و دیدار با سید عباس عراقچی در مذاکرات غیرمستقیم انجام شد، پیشنهادهای آمریکادر حوزه‌موادغنی شده ایران به مسکو ارائه شده که با مخالفت جدی کرملین رویه ورشد. اگرچه درباره جزئیات طرح آمریکا و پیشنهاد ویتکاف، اطلاعات چندانی وجود ندارد اما مسئله بنیادین، مخالفت کامل شخص پوتین با آن پیشنهاد است؛ مخالفتی که چندی پیش سلطان هیثم را به مسکو کشاند تا با رایزنی با پوتین، شرایط پیش روی مذاکره را در جهت‌های مختلف ارزیابی کند. از منظر رسانه‌های غربی، یکی از نقش‌های مهمی که روسیه می‌تواند در روند اجرای توافق جدید هسته‌ای ایران و آمریکا ایفا کند، میزبانی از ذخایر اورانیوم غنی شده ایران است. از منظر آمریکایی‌ها به عنوان پیشنهاد دهنده این موضوع، مسکو به عنوان شریک راهبردی ایران می‌تواند گزینه مناسبی برای این امر باشد.

با این حال، لغو گفت‌وگوی کارشناسی روز چهارشنبه دو هفته پیش نیز به دلیل عدم جمع‌بندی نهایی بین سلطان هیثم و رئیس جمهور روسیه در زمینه انتقال مواد غنی شده صورت گرفت و مشخص کرد که همچنان روسیه بنای همراهی با راهبرد ضدایرانی آمریکا را ندارد. البته سخنانی که چند روز پیش از سوی رئیس سازمان انرژی اتمی کشورمان در این زمینه منتشر شد، می‌تواند مشخص‌کننده این گزاره باشد که خواسته‌ها در حوزه انتقال مواد غنی شده، مورد پذیرش قرار نگرفته و بر همین مبنا، منطق گفت‌وگوهای کارشناسی نیز باید تغییر کند.

در این میان و با در نظر گرفتن این رفت‌وآمدها و همچنین عدم شفاف بودن جمع‌بندی‌ها در حوزه‌های مختلف کارشناسی، چیزی که مشخص است، برنامه مدون طرف آمریکایی و دستور کار اجرایی آن‌ها برای اعمال محدودیت بر توانایی‌های هسته‌ای و حتی غیرهسته‌ای ایران است.

پیشنهادی که در این زمینه می‌تواند به پیشبرد روند مذاکرات و ارتقای فرایند پیشرفت آن کمک کند، ارائه و بیان شفاف مطالبات تهران از واشتنگتن در جریان مذاکرات است. تیم ایرانی و در رأس آن شخص وزیر امور خارجه باید با بیان شفاف «چستی یک توافق خوب از نظر ایران»، خواسته‌های فنی تهران در حوزه لغو تحریم‌ها، دسترسی به منابع بلوکه شده در خارج از کشور، تضمین اجرایی و ضمانت عدم اجرایی شدن مکانیسم ماشه، خط قرمزهای موجود در حوزه درصد غنی سازی و میزان مواد غنی شده و دسترسی‌های نظارتی به هر کدام از این موارد را اعلام کند. همان‌طور که طرف آمریکایی در همین سه هفته‌ای که مذاکرات غیرمستقیم در جریان است، چهار بار اقدام به تحریم ایران کرده، کشورمان نیز باید در اقداماتی مشابه و متوازن، منافع آمریکا را مورد تهدید قرار دهد تا مسیر مذاکرات عمان، هموارتر شود.

در واقع می‌توان این‌گونه گفت که دستور کار (Mandate) مشخص تهران در شرایط کنونی مذاکرات که تیم‌ها، «خواسته‌ها» و «فهرست مطالبات» خود را بیان کرده‌اند و منتظر تصمیم‌گیری هستند، باید مبتنی بر تحقق راستی آزمایی مطالبات باشد. به صورت شفاف، فهرست مطالبات طرف آمریکایی به محض امضای توافق، قابلیت اجرایی دارد ولی برای فهرست مطالبات طرف ایرانی، جدول زمان‌بندی به صورت میان مدت و بلندمدت در نظر گرفته شده است. به عنوان مثال، مطالبات طرف آمریکایی که مرتبط با مسائل فنی نظیر مواد غنی شده و مسئله «محل نگهداری» و «مدل نگهداری» هستند، به صورت فوری و در لحظه امکان اجرایی شدن دارند؛ اما مطالبات طرف ایرانی که مرتبط با مسائل لغو تحریم مانند انتقال پول‌های بلوکه شده در کشورهای خارجی و همچنین زمینه صدور نفت کشورمان است، نیاز به زمان برای راستی آزمایی دارد. در این زمینه باید تأکید کرد باتوجه به عدم تمایل طرفین مذاکره برای ایجاد وقفه یا این‌بست در این مسیر، پیگیری سازوکارهای اجرایی فهرست مطالبات کشورمان از سوی تیم مذاکره‌کننده ایران - که تاکنون با راهبرد مناسب وارد فرایند مذاکره غیرمستقیم شده است - می‌تواند نتیجه مطلوبی برای منافع ملی کشورمان داشته باشد.

از طرف دیگر باید توجه داشت که ورود شخص سلطان عمان به پرونده مذاکرات و حضور مستقیم او در روسیه، نشان می‌دهد که برخلاف تصور پیشین، عمان صرفاً «میزبان» و «میانجی» نیست و نقش تعیین‌کننده‌ای در مدل پیشرفت مذاکرات و تحقق خواسته‌های طرفین دارد. همین مسئله می‌تواند به برگ برنده تهران تبدیل شود؛ جایی که مسئله حیاتی «آسانه هسته‌ای» به عنوان یک دارایی استراتژیک برای کشورمان مطرح است و رایزنی با عمان می‌تواند مسیر گفت‌وگوها را از این مسئله به موضوعات دیگر منتقل کند. خارج شدن مسئله ذخایر اورانیوم ۶۰ درصد غنی شده کشورمان از اولویت‌های کارشناسی گفت‌وگوهای ایران و آمریکا می‌تواند کلید طلایی پیشبرد سریع‌تر مذاکره و همچنین دست برتر ایران در کسب منافع از این روند باشد.

ترامپ با انعقاد قرارداد منابع معدنی اوکراین اعلام کرد از مذاکرات صلح کناره‌گیری می‌کند

چه کسی اوکراین را بیشتر غارت می‌کند؟

۱۴

گزارش یک طرح شکست خورده که کسی تبعات آن را نمی‌پذیرد

۱۰۰ میلیون تومان سال ۱۴۰۱ مهاجران کجاست؟

۸

با وجود ابلاغ آیین نامه، هنوز خبری از اجرای بند «ب» ماده ۹۶ برنامه هفتم نیست

حمایت از دانشجویان مستعد اندر خم شیوه‌نامه!

۵

دومین خودروساز بزرگ ایرانی ممکن است به چه کسانی فروخته شود؟

جریان شناسی مشتریان سایپا

۲

گمانه‌زنی و مطالبه برای ایجاد تغییرات در دولت افزایش یافته اما قرار است دولت به سمت کدام روش حکمرانی برود

ترمیم کابینه با کدام ایده؟

موسیقی کرای برای جذب مخاطب و گرفتن بازار سراغ انیمیشن و تفلیکس رفت

کی‌پاپ و هیئت همراه

۱۲

